

Miscellaneorum Philosophicorum Disputatio Quarta

Miscellanea Philosophicae

Ienae

Zeisold, Georg; Zeisold, Johannes

09 - Pu. 8° 00421b (47)

https://dhb.thulb.uni-jena.de/receive/ufb_cbu_00011150

urn:nbn:de:urmel-6400e08c-1497-42e8-b117-a52ffaf3caab-00010324-16

Lizenz: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Cum bono Deo!

**MISCELLANEORUM
PHILOSOPHICORUM**

DISPUTATIO QUARTA

Proposita sub Praesidio

M. JOHANNIS ZEISOLDI,

Colleg. Philos. p. t. Decani,

Respondente,

GEORGIO ZEISOLDO,

Altenb. Mifn.

ad diem Januar. ab horâ 8.

In Auditorio Minori.

JENÆ

Typis VIDUÆ WEIDNERIANÆ.

Anno. 1630.

urn:nbn:de:urmel-6400e08c-1497-42e8-b117-a52ffaf3caab-00010324-16

DISPUTATIONIS QUARTÆ

QUÆSTIO PRIMA.

De genere Metaphysicæ.

1.

DE genere Metaphysicæ, quæ Aristoteli Philosophia Prima dicitur, duæ potissimum sunt sententiæ, una scientiam pro genere statuit, altera sapientiam. Illâ missâ, hanc posteriorem amplectimur sententiam. Ambiguum autem est, in qua significatione sapientia genus statuendum sit. Notum enim est, quod vox Sapientiæ apud Aristotel. sumatur nunc, uti est nomen impositum ad designandam aliquam Scientiam Philosophicam, primam nempe & principem, uti accipitur in Philos. Prim. cap. 2. in qua acceptione sapientia est Synonymon Philosophiæ Primæ, item Metaphysicæ vulgò dictæ. Aliter sumitur vox sapientiæ ab Aristotele in 6. Ethicor. Nic. c. 7. ubi sapientiam explicat per habitum principiorum & conclusionum.

2. Nunc dico I Sapientia est genus Philosophiæ Primæ sive Metaphysicæ, non juxta primam, sed juxta secundam acceptionem. Non juxta primam, isto enim pacto sunt Synonyma, Grammatico modo, Talia autem Synonyma non patiuntur mutuam habitudinem generis, unius ad alterum. Juxta alteram acceptionem probatur hoc modo: Quicquid prædicatur de pluribus specie differentibus in quid, id est genus illorum. Sed sapientia isto modo accepta prædicatur de pluribus specie differentibus (scilicet de Philosophiâ Primâ, Pneumaticâ & Physicâ) in quid. Ergo sapientia est genus illorum; & sic etiam Metaphysicæ. Major constat ex definitione generis, Minor probatur hoc modo: Quicquid est habitus principiorum & conclusionum, de eo sapientia in quid prædicatur. Sed Metaphysica, Pneumatica & Physica sunt ejusmodi habitus. Ergo de illis sapientia in quid prædicatur. Minor iterum probatur, quia Physica vel habitus Physicus e.g. reverâ includit intelligentiam, quia instructus est principiis tum essendi, tum (quod magis intelligitur) cognoscendi sive propo-

A 2

si-

fictionibus scientificis; includit etiam scientiam, quatenus cognoscit conclusiones, uti sunt: omne corpus est quantum, omne corpus est locabile. Similiter se habet Pneumatica, similiter Metaphysica, quæ est Philosophia Prima.

QUÆSTIO SECUNDA.

De divisione Logicæ.

1. Variè & olim & hæcenus divisa est Logica à variis. Recepta apud nos est partitio, quòd in partem generalem sive communem, & specialem sive propriam dividitur. Cum enim omnia Logicalia terminentur ad Syllogismum tanquam finem ipsius internum, Syllogismus autem dupliciter spectari possit, primò quasi præcisè & communiter, quatenus nimirum in quacunque materiâ fabricari formaliter potest, deinde restrictè & exercitè, ut nimirum forma Syllogismi ad certam materiam est alligata, in qua sese exerit.

2. Prior autem pars, quæ est potissima pars hujus Disciplinæ Ratiocinatricis, iterum tribus venit distinguenda quasi sub partibus, juxta triplex munus Logicum, quod in primâ illa parte peragitur. Triplex autem illud munus Logicum exprimitur tribus mentis operationibus, quarum prima in simplicium apprehensione, secunda in compositione & divisione, tertia in discursu & argumentatione consistit. Et tribus hisce operationibus universitas rationis continetur. Istam viam tenent monstrantque Thomas in princ. periherm. Tolet. in proæm. Commentar. Log. q. 6. p. 19. (qui quidem magis de totâ loquuntur Logicâ) Jac. Mart. Inst. Log. Proæm. cap. 3. p. 24; D. Bartholin. Log. Major. proæm. fol. 13. & alii plures.

3. Pars propria Logicæ iterum tripliciter subdividitur, ratione triplicis materiæ, quòd nimirum in illâ forma syllogistica ad triplicem materiam accommodatur. Ubi per materiam intelliguntur propositiones, ex quibus Syllogismus constat, quæ quia non omnes sunt ejusdem generis & indolis, nec eandem esse indolem cujusvis syllogismi, indigitant: Quòd si igitur argumentatio procedat ex propositionibus necessariis, syllogismus necessarius, qui demonstratio dicitur, conficitur;

tur; si ex propositionibus probabilibus, syllogismus probabilis, qui Topicus vel Dialecticus dicitur, progignitur; si ex apparentibus & fucum facientibus, syllogismus fallax, qui exinde Sophisticus dicitur, confuitur.

QVÆSTIO TERTIA De definitione Spiritus.

1. Definitionem constare duobus conceptibus, ex Logicis notum est, communem scilicet & proprio, non quidem quolibet proprio, sed primo, qui sit definitio essentialis, qui que sit radix passionum & attributorum definiti, uti plurimis in locis docet Mendoza. Primò proprius autem semper censendus est ille, qui est divisivus generis, sive qui (cum alio) conceptum communem dividit & ad specialem statum restringit, facitque in illo rem unam essentialiter distinguere à quolibet aliâ, etiam sub eodem genere sive conceptu cōmuni contentâ, quæ admodum e.g. rationale (cum irrationali) dividit animal, & rationale restringit naturam animalis communem ad animal tale, sive ad certam speciem, quæ est homo, sicut ex alterâ parte irrationale restringit naturam animalis communem ad tale animal in specie, quod est brutum. Ex quibus clarè innotescit, definitionem dari debere per ejusmodi, quæ sint priora & notiora definito; unde etiam natum est Axioma Logicum: Omnis definitio debet dari per priora & notiora, vel quicquid definitur, à priori est definiendum.

2. Dispicientes nunc ad definitionem Spiritus, & ad conceptus illius essentialis, quilibet videt, in serie conceptuum essentialium sisti & objici nobis substantiam & tō incorporeum, cui æquipollet immateriale sive materiæ & formæ expers esse. Et hic est conceptus proprius essentialisque Spiritus, qui illum in esse suo specifico constituit & ab aliis essentialiter distinguit.

5. Judicare est hinc, quid sit sentiendum de definitione, quam quidam dare malunt à posteriori, h. m. Spiritus est substantia omnis molis corporeæ expers. Hæc propriè loquendo, non est definitio, quia non datur per conceptum.

A 3

primum

rimum & essentialem, sed per secundum sive affectionem; nimirum per rō expers in olis corporeæ. Hoc probatur, quia nimirum rō expers molis corporeæ non primò constituit esse specificum Spiritus, nec primò & essentialiter distinguit Spiritum à corpore, nec est radix prima affectionum Spiritualium. Ergo non est conceptus primus (potiùs de conceptu primo) Spiritus. Confirmatur deinde ex ipsorum ore, quia dicunt, à posteriori se Spiritum definire. Sed posterioritas non habet locum in conceptu proprio & differentiali: Ergo ille conceptus in illâ definitione expressus erit conceptus passionis.

QUÆSTIO QUARTA.

De Natura agente propter finem.

1. Naturam agere propter finem, adeò certum & apertum est, ut vix apertius certiusve sit quidpiam. Nonne enim omnia in Naturâ in suos fines ferri videmus, eo ipso, dum omnia appetunt suas perfectiones. Fines verò sunt rerum perfectiones. Ergo dum omnia appetunt suas perfectiones & agendo sive operando ad illas collimant, appetunt etiam suos fines, & agendo ad illos collimant.

2. Deinde illud ipsum luculenter probat mirabilis & elegantissimus Naturæ ordo, mirabilis & vigentissima Naturæ conservatio, quæ est bonum summum Naturæ & summus illius finis, propter quem unicè agit, & illum etiam satis superque assequitur. Ponderemus modò ulteriùs animalia, & præcipuè homines, illorumque tot membra, tam ornatè, tam providenter effecta, non ad speciem solùm & elegantiam, sed etiam ad usum apta; tot vires & potentias, tot organorum apparatus, &c. quæ omnia ad agendum, atque adeò alicujus finis gratiâ tributa esse, qui negat, amens est.

3. Denique contemplemur cœlestis corporis machinam, inferiorem hunc mundum suo complexu non solùm continentem, sed & foventem; ibi conspiciamus stellas lucidissimas, deprehendimus perpetuos planetarum cursus, admiramur solis jubar, suo accessu & recessu annuas varietates inducens, idemque quotidiano ortu & occasu diem & noctem con-

conficiens. Quid multis opus est? ipsa hæc mundi universitas non modò sese à Deo conditam, sed ad aliquem finem destinatam esse clamat.

QUÆSTIO QUINTA.

De causâ virtutum moralium.

1. An virtutes à naturâ sint ingeneratæ hominibus, an verò proprio hominis nisu comparentur, quæstio est. Prænotamus, quòd aliud sit, à naturâ esse, aliud, ex naturæ seminibus exortum esse. Dicitur nunc statim: virtutes non sunt à naturâ; & ita docet Aristoteles 2. Ethic. cap. 11. Probatur 1. quia in eo virtutes à facultatibus sive potentiis naturalibus differunt, quæ à naturâ nobis sunt innatæ & insitæ; virtutes verò sunt habitus nostrâ industriâ & diligentia comparati. Probatur 2. specialius, quòd virtutes morales more & assuetudine acquiruntur; uti l. d. Aristoteles tradit. Et hoc interest inter virtutes morales & virtutes intellectuales, quòd hæc doctrinâ, disciplinâ aut multâ experientiâ comparantur, virtutes verò morales assuetudine & more acquiruntur. Quod verò ita acquiritur, illud à naturâ inginitum non est.

2. Dicitur tamen, quòd virtutes & virtutum existentia in nobis præsupponant quædam naturæ semina & principia. Hinc est, quòd ab aliquibus homini naturales dicuntur, scil. quia 1. ipsi sint indita semina quædam naturæ, ex quibus discrimen honestorum & turpium, appetitum boni & fugam mali homo colligit, quæ sunt ipsa semina generandæ in homine virtutis. 2. virtus etiam naturalis dicitur, quia rationi naturali consentanea & conformis est, sicut vitia dicuntur contra naturam esse, quia sunt contra naturalem hominis rationem.

QUÆSTIO SEXTA.

De curâ Religionis in Magistratu.

1. Magistratum debere habere curam Religionis, quis dubitet? Est enim ipse custos & præses utriusque tabulæ, geritq; vices Dei in his terris. Habet igitur hoc officii, ut curet populum rectè erudiri de Deo, sit defensor pii cultus Dei, sitque nutritius Ecclesiæ, ut passim Scriptura S. Magistratus munia
circa

circa Religionem edisserit & tradit. Nos inpræsentiarum sic argumentamur: Cuicunque summa Reipubl. cura & salus cōmissa est, illi & illa commissa censetur, sine quibus salus Reipubl. procurari non potest. Sed Magistratui summa religionis cura ipsiusq; salus cōmissa est. E. Magistratui illa commissa sūt, sine quibus salus Reipubl. procurari non potest. Inter illa a. si quicquam aliud, certè primum sibi locum vendicat Religio.

2. Quò respiciunt Impp. in l. 3. C. de summ. Trin. & Nov. 3. ubi Imperator inquit, se non minorem Ecclesiæ curam habere quàm propriæ vitæ. Unde anno Christi 1520. ad ipsum Carolum V. Lutherus scribit: sese confugere ad supremum Magistratum tanquàm ad aram, præsidiumque orare, ut doctrinæ Christianæ tutelam suscipiat, idque sese facere exemplo Athanasii; apud Sleidan. lib. 2. com. fol. 42.

QUÆSTIO SEPTIMA.

De defendendâ Religione.

1. Disceptatur in Politicis, An religio defendenda armis, sive, An homines religionis causâ vim sustinentes præsidio armorum rectè & justè se defendere possint? R. omninò, præcipuè si armis religionis causâ infestentur & oppugnentur, armis se defendant, omnis lex permittit.

2. Probamus autem 1. Omnis vis injustè illata justè repellitur. E. etiam vis religionis causâ illata justè repellitur 2. Omnia bona nostra propugnare & defendere Natura nos docuit. Igitur quantò majus bonum est, tantò majori conatu & zelo est propugnandum & defendendum. Sed maximum, inter omnia bona humana, est religio. Ergo Religio maximo conatu est defendenda. Probatur 3. ab incommodo, si nempe contrarium statuatur, vel suadeatur, tunc Adversarii & tortores conscientiarum haberent, quod vellent, essentque illis omnes viæ portæque quasi apertæ ad eripiendum pretiosissimum Religionis thesaurum, freti isto statuto & principio, religionem armis non esse defendendam. Alias rationes vid. in Execl. Dn. Hieron. Prætor. Philos. Pract. par. spec. sect. ult. pun. 3. p. 399.

COROLLARIA.

1. De definitione individui primè intentionaliter & secundè intentionaliter sumti, an reciprocentur, vel an sese mutuò inferant? N. utrumq;

2. Rem aliquam à posteriori definiri (si propriè vocabulum sumatur) absque contradictionis maculâ asseri nequit.

3. Et Præscientiam Dei causam rerum præscitarum, & res Præscitas causam Præscientiæ Dei asserimus.